

El document del mes de juliol de 2022 de l'AMR

L'Almadrava i la connexió entre Roses i la Jonquera

L'arxiu de la família Cuberta, arrendataris de l'almadrava

B.O.558.289 *

Excmo Señor

D. José Cuberta y Oliveras, vecino de la villa de "La Jonquera" (Sorraia), mayor de edad, casado, hacendado, con cédula personal de clase quinta número 227 del registro de expedición y número - 5.783 - del tomonario que le fue expedida en su pueblo á los veinte y uno de Mayo del año próximo pasado; en calidad de arrendatario de la Almadrava de "Canellas Mayores" de Roses, acude muy respetuosamente a V. E. y en la forma que mejor procede, expone:

Tercero:

Que, por las condiciones del pliego que rigió para la subasta, la almadrava de que es arrendatario tiene limitado el periodo de pesca hasta fin de Octubre de

cada año, sin duda por que, al fijarlo, no se tuvieron en cuenta que en esta parte del Mediterraneo, ya sea por especiales condiciones climatológicas, bien por su situación a la boca del golfo, el por, con especialidad el aban, y otras especies emigratorias, atraviesan la zona de la Almadrava en el mes de Noviembre, y esto impide al arrendatario el ejercicio de su industria y el lucro lícito y legal, sin perjuicio para nadie, en negocios donde tiene invertidos sus capitales.

Seguindo:

Que, por la antedicha consideracion y el hecho de proporcionar trabajo y salario al numeroso personal de marineros y demás diestros (en el mes de Noviembre) afijos a la almadrava, unos obreros, en dicho época necesitan, mas que otra, el jornal que obtienen y que es su unico medio de subsistencia, seria de un gran conveniencia para la poblacion y para el arrendatario, se autorizase a este la pesca en la Almadrava durante todo el mes de Noviembre.

Cuero:

Que, el recurrente, no desea perjudicar

Tercero: Que, comprobando la anterior manifestacion, acompaña un expediente instruido ante el Sr. Ayuntamiento de Marina de Roses, en el cual, los pescadores de la localidad, con su mayor apuro, se refieren a la conveniencia y aboga con fuerza con que V. E. se dignase decretar.

Cuero:

Que siendo este caso analogo y completamente idéntico - excepto en la fecha - a lo establecido por D. Manuel Zamora arrendatario de la Almadrava "Calpe" (Alpante), en el caso, hallándose conmemorado dentro de los preceptos del art. 27 del Reglamento, fue resuelto favorablemente por el Ministerio un Real orden de veinte y siete de Mayo de ochenta y siete inserta en el Diario Oficial nº 119 página 667.

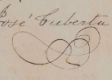
En virtud de lo expuesto, apoya de en el referido art. 17 del Reglamento en la Real orden de 27 Mayo citada.

la conformidad de los pescadores, a quienes puede interesar consignada en documento fehaciente y adjunto a V. E. pide y replica: Se digna, por favor los trámites que considere pertinentes, condecor al instado, como arrendatario de la Almadrava "Canellas Mayores" de Roses, autorizacion para la pesca con dicho artefacto durante el mes de Noviembre, con la obligacion que conlleva en el punto tercero de esta instancia.

Es favor que expone, según de la rectitud de V. E. una vida que Dios nos dé para bien de la patria.

Dados diez y ocho de Julio de mil novecientos diez.

José Cuberta

Consejo Sr. Ministro de Marina

Martínez

Dades arxivístiques

CAT AMR 23. Fons de Complement. Arxiu Família Cuberta. Esborrany de la instància presentada per Josep Cuberta Oliveras sol·licitant poder pescar el mes de novembre de cada any. 18 de juliol de 1907. Castellà.

Història arxivística

Els fons de complement són arxius dels quals no es disposa de la documentació original i dels quals només hi ha ingressada, a la institució arxivística corresponent, una còpia, que pot ser en qualsevol suport. Actualment, allò més habitual és que aquesta còpia sigui en suport digital, atesa la facilitat material i econòmica per produir-la. Precisament, aquesta facilitat ha provocat que cada vegada sigui més usual l'existència d'aquests fons de complement en molts arxius. És imprescindible esmentar que generalment són arxius molt interessants i necessaris per completar la documentació original que es custodia en un arxiu.

En el cas de la còpia parcial de l'arxiu de la família Cuberta, de La Jonquera, va ser donada a l'AMR pel fotògraf rosinc Robin Townsend Pi-Sunyer a principis del mes d'octubre de l'any 2020.

Contingut

El conjunt documental d'aquest arxiu de complement digital està conformat per set documents familiars sobre la gestió de l'almadrava de Roses. La cronologia d'aquesta documentació abasta el període 1907-1922.

En concret, el document que es presenta és l'esborrany d'una carta de Josep Cuberta Oliveras en la qual sol·licitava poder pescar el mes de novembre de cada any, atès que els bancs de tonyines i, com diu la instància, "...otras especies emigrantes..." hi passen per aquelles dates, "...ya sea por [las] especiales condiciones climatológicas, bien por su situación á la boca del golfo...". La sol·licitud també fa referència al context laboral dels treballadors de l'almadrava i a la relació d'aquesta indústria amb la comunitat pesquera de la població que, sovint, era tibant i difícil per l'oposició d'interessos que tenien uns i altres. Evidentment, aquestes consideracions socials i econòmiques són les que fan molt interessant l'esmentat document.

Context

La concessió pesquera de l'almadrava anomenada "Canyelles Grosses" (o Cañellas Mayores com l'esmentava la documentació castellana) va ser adjudicada en subhasta pública a la ciutat de Barcelona el dia 27 d'octubre de 1903 i autoritzada en escriptura pública davant el notari Antonio Gallardo Martínez a l'hisendat i empresari jonquerenc Josep Cuberta Oliveras. La concessió era pel termini legal de 16 anys, és a dir, que s'acabà el dia 31 de desembre de 1919. Va haver de dipositar una fiança de 6.424 pessetes que li foren retornades l'any 1922, després que diverses instàncies governatives ho informessin favorablement.

Josep Cuberta Olivares fou el pare de Carme Coberta Arolas (La Jonquera, 1890 – Barcelona, 1984) –esposa de Carles Pi Sunyer, diputat al Parlament i a les Corts, conseller de Finances i conseller en cap de la Generalitat i alcalde de Barcelona– i de Mercè Coberta Arolas (La Jonquera, 1892 – Barcelona, 1976) –esposa de Santiago Pi i Sunyer, metge fisiòleg i polític, i germà d'un altre metge eminent, August Pi-Sunyer. Una vegada va esdevenir arrendatari de l'almadrava, també va esdevenir soci de la Liga Marítima Española (1900-1939), una mena de *lobby* empresarial de caràcter proteccionista que pretenia defensar els interessos de tots els sectors marítims després de l'"èxit" militar a les darreres colònies i que fou l'embrió de la posterior Real Liga Naval Española.

Essent una almadrava una indústria pesquera que requereix d'una aportació de capital molt important, Josep Cuberta tingué dos socis, un dels quals fou en Garrigoles de Castelló d'Empúries. De la gestió de l'almadrava en parlà Josep Pla a la *Guia de la Costa Brava*. Malgrat que l'arrendament s'inicià l'any 1903, no fou fins a la Matricula Industrial de l'any 1905 que aparegué per primera vegada a la vida econòmica municipal. Des de l'any 1909 s'esmenta que té un arrendament anual de 16.001,60 pessetes. La darrera vegada que l'almadrava contribuí fou l'any econòmic de 1920-1921. En aquest any, el seu nom apareix ratllat en llapis i amb el nom del seu substitut, Pau Soler Soriano.

L'almadrava no tingué una vida gaire més llarga després de la concessió a Josep Cuberta Oliveras. L'any 1919 passà a mans de Benito Mariñas García. L'any següent la concessió de l'almadrava de Roses fou transferida a Pau Soler Soriano que, a la seva mort l'any 1920, passà a la seva vídua, la senyora Vicenta Soler Lloret, i als fills, que rescindiren el contracte l'any 1923, atesa la situació ruïnosa del negoci.

Més informació

Fabio Salerno, *La pesca de la tonyina amb almadraves: investigacions sobre Canyelles Majors (Roses)*, Girona, 2003, Grup d'Estudis de la Pesca Marítima. Càtedra d'Estudis Marítims, UdG. Treball de recerca inèdit.